

MATEMATIIKAN JA TILASTOTIETEEN LAITOS

Analyysi I 2013

Tehtävät viikolle 47

Nyt käydään derivaattojen kimppuun!

Alkuviikon tehtävät O1, O2; K1, K2 ja K3

O1 Määritellään $f(x) = x^2$. Osoita, että kaikilla h pätee

$$f(3 + h) = f(3) + 6h + h^2.$$

Miten tästä yhtälöstä voi suoraan päätellä derivaatan $f'(3)$?

O2 Tarkastellaan edellisen tehtävän funktiota. Esitä arvo $f(3 + h)$ muodossa

$$f(3 + h) = f(3) + 7h + hg(h).$$

Onko tulos ristiriidassa kurssin lauseiden (tarkemmin: sivun 82 lemmän 5.2.9) kanssa?

K1 Derivoi

(a) $\cos^2(x^5)$;

(b) $\sin^4(\cos^2(x^5))$;

(c) $\sqrt{\sin^4(\cos^2(x^5))}$.

Tehtävässä on tarkoitus harjoitella yhdistetyn funktion derivointisääntöä. Kaikkia koulusta tuttuja derivointisääntöjä saa käyttää tässä tehtävässä.

K2 Määritellään funktio $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ ehdolla $f(x) = |x|^3$. Millä x on olemassa derivaatta $f'(x)$? Entä toinen derivaatta $f''(x)$? Entä kolmas derivaatta $f'''(x)$?

K3 Oletetaan, että $f'(2) = 3$. Selvitä

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(2 + 4h) - f(2 - h)}{5h}.$$

Kannattaa vähentää ja lisätä osoittajaan lauseke $f(2)$.

Loppuviikon tehtävät O3, O4; K4, K5 ja K6

O3 Oletetaan, että funktio f on jatkuva välillä $[0, 5]$ ja derivoituva välillä $(0, 5)$. Oletetaan lisäksi, että kaikilla $x \in (0, 5)$ pätee $-1 < f'(x) < 3$. Mitä tämän perusteella voidaan sanoa arvosta $f(5)$, jos tiedetään, että $f(0) = 7$? Tehtävässä on tarkoitus käyttää väliarvolausetta.

O4 Johda tulon derivoimisääntö differentioituvuuden (lemma 5.2.9. sivulla 82) avulla. Toisin sanoen, tarkastellaan yhtälöitä

$$f(x+h) = f(x) + f'(x)h + hu(h)$$

ja

$$g(x+h) = g(x) + g'(x)h + hv(h),$$

missä $u(h) \rightarrow 0$ ja $v(h) \rightarrow 0$ kun $h \rightarrow 0$. Kerro yhtälöiden oikeat puolet keskenään. Mitä huomaat?

K4 Määritellään funktio $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ asettamalla $f(x) = \sqrt{x}$, kun $x \geq 0$ ja $f(x) = -\sqrt{-x}$, kun $x < 0$. Missä pisteissä f on derivoituva?

K5 Tarkastellaan yhtälöllä $f(x) = x^4$ määriteltyä funktiota $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$. Päättele derivaatta $f'(x)$ lemmän 5.2.9. avulla yhtälöstä

$$(x+h)^4 = x^4 + 4x^3h + 6x^2h^2 + 4xh^3 + h^4.$$

K6 Oletetaan, että p , q ja r ovat reaalilukuja ja että $p > 0$. Osoita, että yhtälöllä

$$x^4 + px^2 + qx + r = 0$$

on enintään kaksi erisuurta reaalijuurta. Vihje: merkitse $f(x) = x^4 + px^2 + qx + r$ ja sovelta kurssin tietoja.